

Nr 267.

Av herr **Ljungdahl**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till rikets allmänna kartverk för budgetåret 1946/47 m. m.

I proposition nr 106 till årets riksdag angående anslag till rikets allmänna kartverk för budgetåret 1946/47 m. m. har Kungl. Maj:t framlagt förslag till en väsentlig omläggning av arbetsuppgifterna för kartverket samt en härav föranledd betydande ökning av personalorganisationen för verket.

Förslaget innebär ett för alla kartkonsumenter glädjande krafttag för att söka på en relativt kort tidsperiod dels revidera och ajourföra den nuvarande topografiska kartan, som i avsaknad av erforderlig arbetskraft vid verket blivit i hög grad föråldrad, dels — och framför allt — skyndsamt genomföra landets ekonomiska kartläggning i enlighet med 1937 års riksdagsbeslut till gagn för det ekonomiska livets olika områden. Förslaget har särskilt i sistnämnda hänseende, såsom framgår av de i propositionen redovisade yttrandena och av föredragande statsrådet gjorda uttalandena, en synnerlig betydelse ur skogsbrukets och jordbrukets synpunkt samt för underlättande av rationalisering av fastighetsbildning och arrondering för nämnda ändamål.

Den nya organisationen av kartverket bygger i allt väsentligt på 1937 års beslut rörande kartverksamheten, om man bortser från den nya byrå, som tillkommit för tillgodoseende av försvarsväsendets behov av specialkartor samt den arbetsdetalj inom fotogrammetriska byrån, som avses skola på beställning och mot full ersättning framställa specialkartor m. m. för statliga och kommunala institutioner samt enskilda. Med hänsyn till dessa nya arbetsuppgifter samt det avsedda snabba genomförandet av den ekonomiska kartläggningen har personalorganisationen föreslagits skola utvidgas till i det närmaste det dubbla mot vad som beräknades vid 1937 års beslut eller en ökning från 149 till 288 befattningshavare.

En förutsättning för kartlägningsprogrammets genomförande är givetvis, att rekryteringen av den nya personalen kan ske på ett tillfredsställande sätt. Beträffande den lägre tekniska personalen samt ritar- och ritbiträdespersonalen underlättas rekryteringen genom det relativt stora antal sådana befattningshavare, som under försvarsberedskapen måst tillfälligt anställas för militära kartarbeten och vilka nu beräknas kunna efter utbildning utnyttjas för de nya arbetsuppgifterna.

Med hänsyn till den i allmänhet relativt låga lönegradsplaceringen av kartverkets personal i förhållande till andra verk med motsvarande arbetsuppgifter ha i propositionen föreslagits vissa uppflyttningar i lönegrader, särskilt beträffande den vid kartarbetena å fältet sysselsatta personalen. Dessa åtgärder synas giva anledning till förhoppning, att rekryteringen av denna personal skall kunna ske på ett någorlunda tillfredsställande sätt i konkurrensen om arbetskraften mellan olika tekniska verksamhetsområden. Särskilt stor betydelse har därvid den föreslagna uppflyttningen av tjänsterna som statskartograf från lönegraden A 21 till lönegraden A 23, vilka tjänster tidigare varit mycket svåra att få besatta med kvalificerad personal och bland vilka alltjämt vakanser föreligga. Denna omständighet har hittills berett kartverket betydande svårigheter med arbetenas rationella bedrivande.

I ett väsentligt avseende har emellertid i Kungl. Maj:ts proposition kartverkets förslag till organisation ställts på framtiden, nämligen beträffande löneställningen för personalen vid den närmaste arbetsledningen. Arbetena å byråerna äro med hänsyn till arbetenas mångskiftande art uppdelade på arbetsdetaljer, vilkas föreståndare äro närmast under byråchefen ledare för arbetena och ansvariga för dessas planenliga bedrivande och tillförlitlighet. På dessa arbetsledares kunnighet och driftighet beror i hög grad hela arbetsprogrammets genomförande. Arbetsledningen synes även i det nu framlagda förslaget av kartverket vara beräknad med stor återhållsamhet, varför enligt vad jag inhämtat byråcheferna, utöver den allmänna ledningen av respektive byråers arbete, själva måste såsom detaljföreståndare direkt utöva den närmaste arbetsledningen på en arbetsdetalj å byrån. Ett undantag härifrån gäller den ekonomiska kartbyrån, där på grund av arbetenas art byråchefen icke kan medhinna detta. I övrigt utgöras i förslaget de tekniska arbetsledarna av 2 observatorer i lönegrad A 26, en förste statsgeodet i lönegrad A 24, 8 förste statskartografer i lönegrad A 24 och en förste statskartograf i lönegrad Eo 24 samt 3 förste statstopografer i lönegrad A 24.

Kartverket har i sitt förslag upptagit de två observatorerna i lönegrad A 27 och övriga i lönegrad A 26. Beträffande den närmare motiveringen härför får jag hänvisa till propositionen (s. 32—35) samt kartverkets hemställan att, med hänsyn till dels en rättvis lönegradsplacering av kartverkets högre tjänstemän i förhållande till motsvarande tjänstemän inom andra arbetsområden, dels möjliggörande av en ur verkets synpunkt tillfredsställande rekrytering av dessa tjänster, förslaget måtte genomföras från och med den 1 juli 1946.

Såsom framgår av föredragande statsrådets uttalande (prop. s. 45) i denna fråga har statsrådet funnit sig, även om enligt hans mening vissa

skäl kunde åberopas för en uppflyttning i lönegradshänseende, icke vara beredd att nu taga slutlig ställning till frågan, då ståndpunktstagandet till vissa andra löneproblem, som för närvarande vore föremål för utredning, såsom frågan om lantmätarnas löneställning, kunde få inverkan på förevarande fråga.

Ehuru jag väl förstår denna statsrådets inställning, måste jag emellertid ifrågasätta huruvida de lönegrader, som kartverket föreslagit med hänvisning till andra redan reglerade tjänster, kunna på något sätt föregripa ett beslut i lantmäteriets lönefrågor. Beträffande observatorerna har jämförelse skett med statsgeologerna i lönegrad A 27, med vilka observatorerna tidigare av statsmakterna jämförts och vilkas likställdhet även vitsordats av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga i deras betänkande år 1941 (SOU 1941: 17). Beträffande tjänsterna i lönegrad A 24 har hänvisats till riksdagens beslut angående förste statsmeteorologer och förste statshydrologer, vilka tidigare varit jämförda med kartverkets ifrågasvarande tjänstemän och år 1945 uppflyttades till lönegrad A 26.

Däremot synes ett uppskov nu med dessa tjänsters reglering i lönehänseende ingiva betänkligheter angående möjligheten av en tillfredsställande rekrytering av dessa för arbetsledningen betydelsefulla tjänster. Det torde vara uppenbart att den föreslagna korta tiden för arbetsprogrammets genomförande kommer att ställa mycket stora krav på kartverkets ledning både ur organisatorisk och arbetsteknisk synpunkt. Skulle härtill komma svårigheter med rekryteringen av arbetsledarpersonalen på grund av dennas otillfredsställande lönegradsplacering, kan den avsedda effekten av den nya organisationen äventyras. Det är härvid att märka att rekryteringen gäller ej endast de i förslaget nytillkomna 5 befattningarna utan även framtida ersättningspersonal för de under de närmaste 6 åren med pension avgående tjänstemännen bland arbetsledningen, nämligen samtliga 3 ordinarie byråchefer, 1 t. f. byråchef, 1 observator, 2 förste statskartografer och 1 förste statstopograf.

Detta förhållande och vikten av att den föreslagna organisationen från början blir effektiv med hänsyn till betydelsen av arbetenas snabba och rationella genomförande synes mig böra få väga väsentligt tyngre än den mera formella invändningen rörande pågående utredningar om organisation och lönegradsplacering inom andra verksamhetsområden. Jag anser därför att för ifrågasvarande arbetsledarpersonal de lönegrader, som upptagits i kartverkets förslag, böra genomföras redan från och med den 1 juli 1946.

Kostnadsökningen per år för detta, nedan specificerade förslag torde uppgå till omkring 9 600 kronor på kartverkets avlöningsstat och 1 500 kronor i nuvarande kristillägg.

På grund av vad sålunda blivit anfört, får jag hemställa om sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till kartverkets personalorganisation,

- att uppflyttning i lönegrad sker beträffande
  - 2 observatorer från lönegrad A 26 till lönegrad A 27
  - 1 förste statsgeodet från lönegrad A 24 till lönegrad A 26
  - 8 » statskartografer från lönegrad A 24 till lönegrad A 26
  - 1 e.o. förste statskartograf från lönegrad Eo 24 till lönegrad Eo 26
  - 3 förste statstopografer från lönegrad A 24 till lönegrad A 26 samt
- att härför erforderlig höjning i kartverkets avlöningsanslag måtte vidtagas.

Stockholm den 16 mars 1946.

Vilmar Ljungdahl.
